

Tuomasmessu täyttää 30 vuotta

Pirjo Kantala ja Inna Vintturi
luotsaavat juhlakevättä

Olli Valtonen ja
Miikka Ruokanen

Tuomasmessu alkoi
haaveesta,
joka lähti lentoon

Tuomasmessulehti 2/2018

- 2 Pääkirjoitus
- 3 Anna-Mari Hintsala
Myötätunnosta
- 4-7 Valtonen-Ruokanen
Tuomasmessu alkoi
haaveesta, joka lähti lentoon
- 8-10 30 vuotta Tuomasmessun
musiikkia
- 11-13 4 kasvoa
- 14-15 Tuomasmessusta löytyi yhteistä
hengellistä maaperää
- 16-18 Mikä on Tuomasmessu?
- 19 Miksi aina pyydetään
lahjoituksia?

Tuomasmessu

Julkaisija Tuomasyhteisö ry
Tuomasyhteisö on Tuomasmessun
taustaorganisaatio

Päätoimittaja Pirjo Kantala
pirjo.kantala@tuomasmessu.fi
p. 040 511 1989
Taitto Pirkko Valtonen
Kannen kuva Markku Pihlaja
Paino Helsingin Painotuote Oy

Tuomasyhteisen toimisto Tehtaanka-
tu 23 B, 00150 Helsinki (käynti Mikael
Agricolan kirkon sisäpihalta)
Jäsenmaksuasiat ja
osoitteenmuutokset
toimisto@tuomasmessu.fi
p. 050 3311634

Lehti on painettu kierrätyspaperille.

tuomasmessu.fi

 @PirjoKantala Tuomasmessu

**ILMOITTAUDU SIVUILLAMME tai
toimisto@tuomasmessu.fi kautta
TUOMASMESSUN SÄHKÖPOSTILISTALLE!**
Tuomasmessu on myös Facebookissa!

 Tuomasmessu

 Tuomasmessu

Pääkirjoitus

Tuomaspappi, rovasti Pirjo Kantala

KUVA MARKKU PIHLAJA

Welcome-desk

Olin noin 30-vuotias, kun tulin ensimmäistä kertaa Tuomasmessuun. Nuori, raskaana oleva äiti ja vaimo, omaa hengellisyyttäni ja uskoani pohtiva ja elämän suuntaa etsivä. Minulla ei ollut sitä iloa ja varmuutta, joka tuntui olevan messun innokkailla perustajilla, omasta näkökulmastani julkkiksilla ja tunnetuilla papeilla ja maallikoilla. Mutta jokin vetosi ja tulin aina uudelleen. Minituomaat tulivat tutuiksi ja oma paikka löytyi useimmiten parvelta. Ihailin Helena Castrénin kaunista liturgiaa ja vieläkin muistan erään Miiikka Ruokasen saarnan. Sen ajatus oli jotakin tällaista: ”Ota oma haavasi voimaksesi”.

Viime päivinä olen lueskellut Tuomasmessun perustamiskokousten muistioita syksyltä 1987 ja keväältä 1988. Moni tuttu asia on jo silloin suunniteltu. Ja suunniteltu hyvin. Tuomasmessun rakenne on kantanut hyvin vuosien saatossa.

Yhtenä asiana ensimmäiseen messuun oli suunniteltu eteiseen ”welcome-desk”. Kuulostaa niin kuin astuisit laivaan. Ja sehän on kirkon, miksei siis myös Tuomasmessun vertauskuva. Itsensä hyväksytyksi ja tervetulleeksi tunteminen on tärkeä asia. Ehdoton ja luovuttamaton varsinkin hengellisessä yhteisössä. Silti se on haasteellinen. Olemme erilaisia, tulkitsemme Raamattua monella tapaa, kaikki ei miellytä kaikkia. Tuomasmessu on kulkenut niin teologisesti kuin herätysliikekartallakin varsin leveätä väylää. Meillä ei edelleenkaan ole kaikesta yhteistä mielipidettä, ei edes mieltä, mutta rakennamme silti yhteistä messua viikko toisensa jälkeen. Siihen on hyvä opetella, sillä taivaassa meitä on paljon ja vielä enemmän erilaisia.

Tämän kevään aikana olemme pohtineet, mitkä ovat Tuomasmessun arvot ja mikä sen tehtävä tänään. Edelleen Tuomasmessu hakee tuoreita tapoja ilmaista pyhän läsnäoloa ja auttaa ihmisiä löytämään hengellisyytensä arjessa ja juhlassa. Yhteisönä haluamme arvostaa elämänmakuaisuutta ja vastuullista elämäntapaa.

Miten 30 vuotta on muuttanut minua? Se on tuonut harmautta hiuksiin, lisäkiloja ja lapsenlapsia. Katselen nyt Tuomasmessua enemmän kuorista kuin parvelta. Ytimeistä katseltuna moni asia näyttää edelleen samalta. Ja niin rakkaalta. Ja vaikka ”welcome-desk” edelleen puuttuu eteisestä, niin toivon, että sen voisi lukea kaikkien meidän tuomasmessulaisten kasvoilta.

”Aattelepa omalle kohalles”

Kaikenlaiset maailmanparannukseen vivahtavat sivutoimet ja harrastukset ovat erinomaisia empatiaharjoituksia.

Ajelin erään virkatyöpäiväni jälkeen alikirjoittamaan työsopimuksia turvapaikanhakijoiden kanssa, jotka olivat aloittamassa ompelijan töitä monien tahojen yhteisellä ponnistuksella käynnistetyssä ompelimossa. Aiemmin olimme kollegan kanssa haastatelleet nämä taitavat ompelijat, ja nyt oli projekti saamassa startin. Valmistauduin vaihtamaan mielenmaisemaa työajatuksis-

tani tämän pienen ja innokkaan joukon voimien fokusoimiseen. Itse olin melko väsynyt ja kaipasin jo kotisohvalle.

Saavuin ompelimoon. Keskellä latiaa lahjoituksena ompelimoon saatu tehdassaumuri palveli rautaisena ja luotettavana vikkeliä sormien ja keskittyneen katseen alla. Tyytyväisen oloinen asiakas kokeili vieressä ylleen punaista takkia, joka oli saatu jälleen sopivaksi. Muovipussit rapisivat, kun niistä kaitettiin esiin lahjoituskankaita ja tarvikkeita. Ompelut oli aloitettava niukoista lähtökohdista. Jokainen lahjoituspussi, ovesta sisään astuva vapaaehtoinen ja kättään ojentava asiakas olivat näille ompelijoille askel toiveikkaampaan tulevaisuuteen.

Työn aloittamisen innon aisti käännähdyksestä, jolla ovelle tulija vastaanotettiin. Katseesta, joka ilahtui ilman yhteistä kieltä. Etukumarasta, jolla keskityttiin kuuntelemaan tulkkia.

Vanhasta sketsisarjasta muistettu hokema ”aattelepa omalle kohalles” on melko helppo empatiaharjoitus. Sinulla on kaksi kielteistä turvapaikkapäätöstä ja haluat tehdä työtä. Sinulla on koti kaukana takana ja todennäköinen kuolema edessä. Sinulla on mahdollisuus, jota et halua hukata.

Sinulla voi olla jotain muutakin, mutta tämän pidemmälle ei tarvitse mielikuvaharjoituksessa mennä. Sinulla on orastava toivo ja takana raskaita pettymyksiä. Mitä silloin kaipaisit, mitä tarvitsisit? Mitä sinä silloin haluaisit itsellesi tehtävän?

Ajattelepa asiaa omalle kohdallesi.

Voit ottaa minkä tahansa muunkin tilanteen. Näet niitä kyllä ympärilläsi. Ja kun katsot, olet kristillisen uskon ytimessä: tee toiselle sitä, mitä haluaisit itsellesi tehtävän. Empatia ja myötätunto ovat aikamme sanoja, mutta niiden sisältö on ikivanha. Kultainen sääntö on myötätuntosääntö. Elämän eri osa-alueilla joudumme sitä kuitenkin koko ajan opettelemaan. Joskus on helppo tehdä toiselle hyvää, joskus ei.

Myötätuntotaidoissa uutta on se, että empatiaa voi ja pitää osoittaa myös itseään kohtaan. Siinä vasta onkin opettelemista. Välillä on helppo olla toiselle hyvä, ja unohtaa itsensä. Oman elämän väsyttävä paino on hoidettava ensin. Kotisohvan kutsu voi olla päivän tärkein kutsu. Myötätuntosääntö voi silloin kääntyä toisin päin: tee itsellesi sitä, mitä haluaisit itsellesi tehtävän.

Ajattele siis asiaa myös omalla kohdallasi.

MERI-ANNE HINTSALA

Vantaan seurakuntien
tiedotuspäällikkö ja
Tuomasyhteisön hallituksen jäsen

KUVA MARKKU PHILAJA

Tuomasmessu alkoi haaveesta, joka lähti lentoon

Tuomasmessun ideoijat ja konkarit Miikka Ruokanen ja Olli Valtonen toivovat yhä messulta rohkeutta ja luovuutta. Uuden tekeminen on kulkenut punaisena lankana läpi Tuomasmessun historian.

HIUKAN YLI 30 VUOTTA SITTEEN, lokakuussa vuonna 1987, muutaman kymmenen ihmisen postiluukusta kolahti kirje. Se alkoi näin: ”Hyvä ystävä. Pääkaupungissa tapaa yhä useammin ihmisiä, jotka kertovat etsivänsä seurakuntaa, hengellistä yhteisöä, johon kuulua.”

Kirjeessä kutsuttiin sen vastaanottajat pohtimaan, mitä pitäisi tehdä, jotta ”voisimme nähdä vielä uudenlaisen alkujen päivän ennen kuin aika meistä jättää”.

Kaivatuksi uudenlaiseksi yhteisöksi kutsukirjeessä nimettiin nimenomaan jumalanpalvelusyhteisö: ”Hyvin suunniteltuna, maallikkoja aktivoivana ja tuoreita (yllätyksellisiäkin) aineksia sisältävä jumalanpalvelus on syvimällä tavalla sekä evankelioiva että uskovia ruokkiva tapahtuma”.

Kirjeen allekirjoittajina olivat **Miikka Ruokanen** ja **Olli Valtonen**.

Nyt, maaliskuussa, 30 vuotta myöhemmin, samat herrat istuvat teologisen tiedekunnan oleskeluhuoneessa Helsingin yliopistolla. Miikka Ruokanen työskentelee tiedekunnassa dog-

matiikan professorina, Olli Valtonen on muutama päivä sitten jäänyt eläkkeelle HelsinkiMission toiminnanjohtajan työstä. Molempien uraan on mahtunut aktiivista keskustelua ja uuden luomista niin kirkollisella, akateemisella kuin maallisellakin kentällä.

Tuosta heidän allekirjoittamastaan kirjeestä sai alkunsa Tuomasmessu, ja Tuomasmessu kuuluu molempien elämään läheisesti yhä.

– Olli, sua ei ole näkynyt messussa vähän aikaan – olen pannut merkille, Ruokanen heittää.

– On ollut niin kiire töissä, kun asioita on pitänyt tehdä valtavasti ennen eläkkeelle jäämistä, Valtonen puolustautuu ja paheksuu samaan hengenveittoon sitä, että eläkkeen nimi on vanhuuseläke.

Miikka Ruokanen kertoo olleensa messussa viimeksi eilen.

– Se oli täydellinen messu. Siinä ei ollut mitään erikoista, mutta silti! Oikein yllätti, miten messussa on säilynyt hengellinen tuoreus ja aitous kolmekymmentä vuotta, hän toteaa.

Ja kuitenkin, sekä Ruokanen että Valtonen ovat panneet merkille erään tämän ajan merkin:

– Liturginen konservatiivisuus on voimistunut. Se näkyy myös Tuomasmessussa.

Tällä he tarkoittavat sitä, että ei aina mutta usein liturgi lukee tekstejä suoraan kirkkokäsikirjasta. Rukouksissa ja kielessä ei näykään se moninaisuus tai vaihtelu, jota nimenomaan toivottiin uuden messuyhteisön liturgiaan 30 vuotta sitten.

– Pitäisi uskaltaa tehdä luovasti – yhä! kuuluu kehoitus molempien suusta.

– Pitää myös muistaa, ettei liturgi ole solisti, vaan liturgia on Jumalan kansan yhteistä palvelusta, Ruokanen lisää.

OLLI VALTOSEN MUKAAN Tuomasmessun tehtävänä on ollut alusta asti toimia laboratoriona kirkossa. Miehet kertaavat asioita, jotka on otettu käyttöön nimenomaan Tuomasmessussa, jo toistakymmentä vuotta ennen uusinta vuoden 2000 kirkkokäsikirjaa:

– Vahva maallikkovastuu messun suunnittelussa ja toteutuksessa, alkujen loppuprosessiot eli kulkueet, yksityinen ja yhteinen rippi, esirukouslaput ja mahdollisuus henkilökohtaiseen esirukoukseen, uskontunnustus heti saarnan jälkeen, varhaiskirkon ehtoollisliturgian rikkaus, Kristuksen todellisen läsnäolon vahva korostus, jouluyön ja

pääsiäisyön messut, tuhkakeskiviikon messu, maallikoiden vahva mukanaolo tehtävissä, monipuolisempi musiikki...

Monista näistä on tullut valtavirtaa, mutta niin ei ollut 80-luvulla.

– Toivomme rohkeutta! Hyvä vaan, että tulee nuhteita ja kirkkokansa kohisee, Valtonen sanoo.

Hän muistelee huvittuneena hake-neensa Munkkiniemen yhteiskoululta mustat munkin kaavut ensimmäiseen Tuomasmessuun. Messun toimittajat pitivät niitä yllään synnintunnustuksessa, jonka jälkeen paljastuivat alla olevat valkoiset albat. Draama kuului messuun.

Ruokanen puolestaan muistelee Kansanmessua, joka keräsi Tuomio-kirkon kryptan usein tupaten täyteen 80-luvulla. Se oli eräänlainen esikuva Tuomasmessulle.

– Kansanmessun teemana oli iskulause ”Saa maistaa, saa haistaa, saa koskea”. Otimme kaikki aistit käyttöön, meillä oli ”sallittuja hedelmiä” ja israelilaisia tansseja.

Suitsukkeita kokeiltiin Tuomas-messussakin, mutta palautteen mukaan ihmiset eivät pystyneet hengittämään.

– Luterilainen messu selätti meidät. Kirkossa saa haista vain puhdistusaine ja hiki, Valtonen sanoo pettyneenä.

Ortodoksisesta perinteestä saatiin kuitenkin eräs hyvin pysyvä idea Tuomasmessuunkin, nimittäin esirukousjakso, jolloin saa lähteä penkistä liikkeelle rukousalttareille tai kuoriin rukoilemaan rukousavustajien kanssa. Öljyllä voitelu on vakiintunut käytäntö rukouksen osana.

– Minulle on tärkeää itäisen riituksen pyhä kaaos, jossa mennään ja tullaan kirkkotilassa. Ei tarvitse olla niin luterilainen, että ”Jumala omi linnamme. Pyhä henki saapuu klo 10 ja poistuu klo 11.45”, Olli Valtonen kuvailee.

Myös Miikka Ruokanen pitää esirukousjaksoa tärkeänä osana Tuomas-messua.

– Se on särkyneiden majatalo. Ja se on säilyttänyt vahvuutensa!

MOLEMMILLA TUOMASMESSUN KONKAREILLA on mielessä yksi erityinen haaste nykymessussa, oikeastaan koko nykykirkossa, ja se on saarna.

– Saarnasta voisi luopua, Valtonen sanoo.

– Ainakin, jos puhujalla ei ole tekstissään edes yhtä uutta oivallusta.

– Ei luovuta, vaan tehdään paremmin! Saarna avaa messun mysteerejä, se on tärkeä. Mutta tällä hetkellä saarna on kriisissä, Ruokanen sanoo.

Hänen mielestään saarna on vaikein papin tehtävistä: henkinen, hengellis-fyysinen, retorinen prosessi, jossa pitäisi vetäytyä yksityisyyteen, lukea Raamattua ja seurustella Herran kanssa.

– Raamatussa kerrotaan, että Herra ei antanut yhdenkään sanan profeetta Samuelin suusta osua harhaan. Siinä on meillä saarnan esikuva! Ruokanen sanoo.

Sekä Ruokasen että Valtosen mielestä monta mielenkiintoista Raama-

tun kohtaa on jäänyt kirkkokäsikirjan aiheiden ulkopuolelle.

– Miikka, ala vetämään sellaista ryhmää, joka valmistelee saarnoja vaapaammin kirkkovuoden mukaan, Valtonen ehdottaa.

– Tehtäisiin jotain ihan uutta!

Ruokanen innostuu: saarna-laboratorioon voisi osallistua heitä, jotka saarnaavat työkseen, kouluttajat opastaisivat teologisiin sisältöihin ja retoriikkaan. Tuotokset kuuluttaisiin Tuomasmessuissa.

– Itse asiassa olen jo vuosia opettanut sekä liturgiaa että saarnaa Kiinas-

sa, eivät taida paukut enää riittää tänne Härmään, toteaa Ruokanen ja jatkaa:

– Tuomasmessun näköisestä uudesta kiinalaisesta messustamme on tullut hyvin suosittu siellä, idea leviää parhaillaan eri puolille Kiinaa.

UUDEN TEKEMINEN INNOSTAA

näitä miehiä siis yhä. Tuomasmessun 30-vuotisella taipaleella on nähty monenlaista uudella tavalla tekemistä. Yksi ilmiö oli jumalanpalvelustilan vieminen ulos kirkosta. Miikka Ruokanen muistelee, että vuosituhannen vaihtumisen aikoihin rakennettiin alttari

Helsingin rautatieasemalle ja moniin muihin julkisiin tiloihin, kuten ostoskeskuksiin.

Valtonen muistaa, kuinka käytiin siunaamassa Akateeminen kirjakauppa, ja kuinka Tehtaankadun poliisiturmien jälkeen lähdettiin kulkueena Tuomasmessusta juuri siihen kadunkulmaan.

Tuomasmessussa innovoidaan koko ajan yhä.

– Esimerkiksi Soppasunnuntai, se että tehdään ja syödään yhdessä keittoa ennen messua, on upea juttu. Kiitämme tuotekehityksestä! Valtonen sanoo.

– Minusta olisi tärkeää, että kehitäisimme jonkinlaisen yli 15-vuotiaiden nuorisotyön Tuomasmessun kylkeen. Meillä on hyvä Minituomaat, jatkoa sille tarvitaan, sanoo Ruokanen.

– Lisäksi toivon, ettei kansainvälinen ulottuvuus vähenisi messussamme. Kansainväliset ja ekumeeniset vieraat sekä osallisuus Jumalan missioon tässä hänen maailmassaan pitävät meidät vireessä.

Ruokasen mukaan on ihme, että Tuomasmessu syntyy joka sunnuntai.

– Siinä on todella otettu porukalla vastuu. Tässä kaikessa näkyy hyvän

Jumalamme vahva läsnäolo siinä, mitä teemme.

Miikka Ruokanen ja Olli Valtonen ovat yhä tuttu näky Tuomasmessussa, niin penkissä kuin tehtävissä.

– Vaikka käyn muuallakin, Tuomasmessu on teologis-hengellinen number one, Ruokanen toteaa ja jatkaa, että varsinkin musiikki on Tuomasmessussa täydellistä.

Valtonen mielestä Tuomasmessussa on ainutlaatuinen ryhmadynamiikka.

Entä mikä on miehille messun tärkein kohta, puhuttelevin osuus?

– Kyllä se on se kokonaisuus... Tietenkin pyhä ehtoollinen, jossa kohdataan intiimisti Vapahtaja. Mutta jokaista elementtiä tarvitaan, Ruokanen pohtii.

– Kolehdi on tärkeä! Ja lähettäminen, messun lopuksi. Se, että messu jatkuu siellä minne menemme, Valtonen sanoo.

KOHTA JUHLITAAN 30-VUOTISTA Tuomasmessua. Mitä silloin aikaan Miikka Ruokasen ja Olli Valtosen lähettämän kirjeen jälkeen oikein tapahtui? Pieni osa kutsutuista pääsi ensimmäiseen kokoukseen. Kokouksia

järjestettiin lisää, ja niissä alkoi hahmottua viisi keskeistä asiaa: 1. Kuka tahansa seurakuntalainen voi toimia messussa kaikissa muissa paitsi liturgin tehtävissä. 2. Mahdollisuus henkilökohtaiseen rippiin. 3. Sielunhoidollinen esirukous. 4. Musiikissa tilaa uusille tyyleille ja instrumenteille. 5. Ehtoollinen on messun huipentuma.

Erään kokouksen muistion lopussa oli retorinen kysymys: ”Mikä lapselle nimeksi?” Sana Tuomas kuultiin ensimmäisen kerran kirjailija **Anna-Maija Raittilan** suusta.

Ensimmäisessä Tuomasmessussa 10.4.1988 juontajana toimi Olli Valtonen ja liturgina Miikka Ruokanen. **Pirkko Lehtiö** saarnasi, kuoroa johti **Mari Lamminen** ja soitinyhtyeenä **Matti Rantatalo**. Läsnä oli 820 henkeä. Kipinä oli lähtenyt liikkeelle, ja se kyttee yhä.

TEKSTI LAURA MÄKELÄ
KUVAT MARKKU PIHLAJA

Lähteenä käytetty Miikka Ruokasen artikkelia ”Miten Tuomasmessu syntyi” kirjassa ”Tuomasmessu – uskon juhla” (toim. Heikki Kotila, Kirjapaja, 1993)

30 vuotta Tuomasmessun musiikkia

Miten kaikki alkoi?

TEKSTI INNA VINTTURI
KUVAT MARKKU PIHLAJA

Selailin vanhoja Tuomaslehtiä ja muistioita alkuvuosien Tuomasmessuista. Sepä olikin hauska nostalgiamatka menneisyyteen!

Lähtökohta Tuomasmessun musiikille on lausuttu jo 15.10.1987 **Olli Valtosen** ja **Miikka Ruokasen** laatimassa kutsukirjeessä uuden jumalanpalvelusyhdistyksen luomiseksi pääkaupunkiseudulle. Kirje oli suunnattu 20–30 ihmiselle, ja siinä oli mainittu pohdittavista teemoista mm. näin:

”Uskomme monipuoliseen jumalanpalvelusmusiikkiin. Jotta muutosten paineissa elävä kokonaiskirkko voisi itse uudistua, se tarvitsee kokeiluja, paikkaa missä uusia ajatuksia voidaan panna testiin ja koetteille. Uudet ideat ja niiden testattu toteuttaminen voisivat vaikuttaa laajemminkin kirkkomme uudistumiseksi.”

Uusia ideoita kirkon uudistumiseksi

Näin juuri on tapahtunutkin: Tuomasmessu on toiminut monessa asiassa tienviitoittajana ja antanut sytykkeitä kokonaiskirkon uudistumiseksi. Musiikin alueella konkreettisin esimerkit ovat Suomen seurakuntiin levinneet laulukirjat, joita käytetään ahkerasti kuorojen ja lauluryhmien ohjelmistossa. Violetti ”Tuomaslauluja” 1991, vihreä ”Messulauluja” 1997 sekä ”Uusia messulauluja” 2007 ovat saaneet kiitosta monipuolisesta lauluvalikoimasta

LUCKA VALTONEN

ta sekä kaksi-, kolmi- ja neliäänisistä sovituksista! Virsikirjan lisävihkoon (v. 2015) on otettu lukuisia lauluja, joita Tuomasmessussa on laulettu jo vuosien ajan (mm. Tulkoon tie sinua vastaan, Päivää neljäkymmentä, Nyt pelko pois). Tuomasmessun tuottamat levyt, mm. viimeisin Tuohus-kuoron ”Taizé-lauluja” suomeksi v. 2017, ovat levinneet ympäri Suomea ja herättäneet paljon kiinnostusta.

Kokonaiskirkkomme on varmasti hyötynyt myös siitä, että messuissa on 30 vuoden ajan toiminut melkoinen ”sovitustalio”. Syntien sovittamisen lisäksi messuissa on sovitettu tuhansia lauluja ja virsiä mitä moninaisimmille kokoonpanoille. Monet Tuomasmessussa vaikuttaneet musi-

kinjohtajat tekevät musiikinjohtotyötä myös seurakunnissa ja ovat kertomansa mukaan saaneet hyvää harjoitusta Tuomasmessun sallivassa ilmapiirissä.

Suunnittelua

Ennen ensimmäistä Tuomasmessua pidettiin useita suunnittelukokouksia, yleensä hotelli Helkassa. Niissä oli läsnä kymmeniä ihmisiä ja innostus oli suuri. Laaja suunnitteluryhmä toi mukanaan messuun monenlaisia vaikutteita: karismaattista vapautta, korkeakirkollista symboliikkaa ja sakramenttien arvostusta, aamupiirin hilpeyttä, missioväen määrätietoisuutta, körttiläisyyden tummia raitoja, lestadiolaisuuden verimystiikkaa, Taizén rukoushiljaisuutta... (Heikki Kotilan artikkelista kirjassa Tuomasmessu – uskon juhla)

Musiikkia ideoitii yhdessä, mutta varsinaisia musiikin edustajia olivat kanttoriopiskelijat **Mari Lamminen** ja **Matti Rantatalo** (ent. Huhta). Myös **Hannu Norjanen** on ollut mukana suunnitteluvaiheessa. Muistioiden mukaan kapellimestari **Kari Tikka** oli myös kovin kiinnostunut hankkeesta mutta ei lopulta työkiireiden takia ehtinyt mukaan.

Muusikoilla oli hyviä ideoita messun musiikkiin (muistiosta 17.2.1988):

”Esilaulun voisi hoitaa vahvoista laulajista muodostettu 10–20-henkinen kuoro, jonka mukana yleisön on helppo laulaa. Yleisö voisi yhtyä musiikkiin myös soittamalla – mukaan voisi tuoda

LUCKA VALTONEN

oman instrumenttinsa, stemmat jaetaan ovella.” Tämä ”Tuomasjamit”-idea taisi jäädä toteuttamatta, ehkä vielä sekin joskus tehdään! Mutta moniääninen esilaulu sekä paljon instrumentteja yhteislauluissa –idea on jäänyt elämään.

Messun suunnitteluvaiheessa oli ajatuksena, että messu alkaa ”liukumalla”: kirkossa on hiljaista, meditoivaa musiikkia. Ihmiset kiertelevät rukoilemassa alttarien ääressä. Lauletaan kaanoneita ja lyhyitä, toistuvia lauluja moniäänisesti.

Sanaosuus alkaisi Glorialla ja mukaan tulisivat instrumentit. Tämä osuus koostuisi useista iloisista ylityslauluista. Messu lähestyi alkuaikoina tässä vaiheessa vapaakirkollista kokoustraditiota todistuspuheen-vuoroineen, profetoimisineen ja karismaattisine ilmiöineen. Ehtoollisen aikana laulettaisiin yhteislauluja, joissa on vahva sovituksen, ihmisten välisen sovinnon, rakkauden, yhteyden, toivon, lopunajallisen juhailon ym. teemoja. Messun päätteeksi oli tarkoitus laulaa riemukas loppulaulu, joka voi muuttua jopa karkeloksi!

Suuresti valmisteltu päivä koitti 10.4.1988. Kuoroa johti Mari Lamminen ja soitinyhtyettä Matti Rantatalo, äänentoistosta huolehti **Esko Joensuu**.

Mari muisteli, että alkuvirtenä ensimmäisessä messussa oli virsi 194, Ju-

mala on läsnä. Lisäksi laulettiin paljon Taizé-lauluja. Legendaarisessa ”Saa-vu Henki taivaasta” -hymnissä soolon lauloivat **Teija Hotakainen** ja **Petri Laaksonen**. Aluksi Tuomasmessussa laulettiin vain Taizé-lauluja ja virsiä. Syksyllä 1988 saatiin ensimmäinen oma laulumoniste, joka laajensi lauluvalikoimaa olennaisesti.

Palautetta ensimmäisistä messuista

Oli kiinnostavaa lukea kahden ensimmäisen messun palautekeskustelua (Muistio 20.4. 1988):

– Kaikki kuulleet ympäristöltään paljon hyvää palautetta. Miinuksena liian voimakas rumpujen ääni. Liikaa

vieraita lauluja. Joidenkin kappaleiden tempo liian nopea.

– Anna-Maija Raittila: ”Säestys oli kaiken kaikkiaan loistava. Joskus tosin tuki laulamiseen häipyi. Säestys on kuitenkin luovuttamaton osa messua. Meditaatio-osan Taizé-lauluja pitää toistaa 10–15 kertaa, että laulu muuttuisi vähitellen rukoukseksi. Siinä on niiden idea.”

– Miiikka Ruokanen: ”Matin sovituksset ovat briljantteja. Ihmisiä pitää totuttaa ja opettaa, kyllä ne oppivat.”

– Olli Valtonen: ”Uusi musiikki on leimallinen ja luovuttamaton osa. Se on kädenojennus ulkopuolella oleville. Siitä koko messu on kiinni. Useimmat pitivät sekä orkesterista että kuorosta.”

– Mari Lamminen: ”Ihmiset eivät aina tienneet milloin lauletaan ja milloin ei tai millä kohtaa. Vastedes mikkeihin laulavat sellaiset laulajat, jotka osaavat ja tietävät.”

– Matti Huhta (Rantatalo): ”Orkesterin ja kuoron yhteistyö toimi ekalla kerralla huonosti ja tokalla kerralla vielä huonommin. Orkesteri ei soinut niin kovaa etteikö 800 ihmisen laulu kuuluisi, jos ne laulaisivat!”

Tuli sellainen olo, että jotkut asiat ovat Tuomasmessun musiikissa ikiaikaista! Aina on näköjään keskusteltu laulujen tempoista, rumpujen volyyminä ja äänentoistosta. Tosin esimerkiksi äänentoistossa ollaan päästy al-

kuvuosista hurjasti eteenpäin, kun on saatu kirkkoon pikku hiljaa tarpeeksi iso miksauspyötä, mikrofoneja ja lisää ammattitaitoisia miksaajia. Vuonna 1991 messussa oli käytössä vielä pieni 12-kanavainen miksauspyötä; nykyisessä digipöydässämme on ainakin 64 kanavaa!

Alkuaikojen musiikinjohtajia

Vuosien varrella Tuomasmessun musiikista ovat vastanneet lukuisat huipputaitavat muusikot. **Laaksosen Petrin** nimeen ei voi olla törmäämättä, kun avaa minkä tahansa Tuomaslaulukirjan. *"Tule rauhan Henki," "Sinun varasi kaiken laitan," "Särkyneille"* ja monet muut jo klassikoksi muodostuneet laulut ovat Petrin säveltämiä. Petri on ollut Tuomasmessun musiikkikulttuurin uranuurtaja. Hän on ollut kokoamassa ensimmäisiä Tuomaslaulukirjoja ja tehnyt niihin paljon sävellyksiä, sovituksia ja liturgisia sävelmiä. Petri oli omalla tyyllillään alkuvuosien musiikkivastavana luomassa toimivia ja hyviä käytäntöjä messumusiikin toteuttamiselle. Kolmen esilaulajan, bändin ja kuoron yhdistelmä oli alusta lähtien Tuomasmessun tavamerkki ja se tuntuu toimivan edelleen!

Topi Lehtipuu oli mukana Tuomasmessussa muusikkona ja musiikinjohtajana vuosina 1991–96. Häntä kiinnosti erilaisten musiikkikulttuurien yhdistäminen. Topi kertoi lehtihaastattelussa,

että Tuomasmessu on musiikillisesti mielenkiintoinen siksi, että siellä voi yhdistellä eri musiikkityylejä. Musiikki mahdollistaa yksilöllisen ja yhteisöllisen kokemuksen (Tuomasyhteisö 28.3.1996).

Alkuvuosina musiikkia liidasivat usein myös mm. **Timo Lehtovaara, Juha Järvinen, Jussi Kivimäki, Elina Vikström, Minna Leppänen ja Markku Pihlaja** (Markku johtaa edelleenkin musiikkia!). Kuoronjohtajana toimi **Mari Lammisen** lisäksi vuosikautia **Hilsu, Hilkka Kangasniemi**.

Tuomasmusiikin tarina jatkuu

Oma musiikinjohtourani alkoi marianpäivän messusta vuonna 1995. Aika paljon jännitti, vaikka toki huilistina olin

ollut messussa ihan ekasta vuodesta lähtien. City-yhteisön ja Tuomasmessun kanttoriksi minut nimitettiin syyskuussa 1995, erityisvastuuna Ehtookellojen ja City-seurojen (myöhemmin Tuomasseurat) musiikki.

On ollut huikea matka saada olla mukana Tuomasmessun musiikissa alusta tähän asti. Tuomasmessujen rinnalla meillä on ollut vuosien varrella paljon kiinnostavia, säännöllisiä tapahtumia: Ehtookellot, Tuomasseurat, Vesperit, Aamumessut, Aamupiirit, messut ja hartaudet sairaaloissa, retriitit, lukuisat konsertit, levytykset, kuoroleirit...

Tuomasmessun ja -musiikin tarina jatkuu. Tuskin kukaan silloin 30 vuotta sitten osasi kuvitella sen vaikutuksia ja sitä, kuinka paljon ihmisiä musiikimme on tavoittanut tähän mennessä. Agricolan kirkossa kävijöiden lisäksi Radio Dein ja Agricola-TV:n kautta messua on kuunnellut joka sunnuntai tuhansia ja tuhansia ihmisiä jo parinkymmenen vuoden ajan.

Tuomasmessu on opettanut tekejilleen, että on mahdotonta luoda selkeää ihannemessua, joka tyydyttäisi kaikkia. Erilaisuutta, jopa keskenään ristiriitaisilta vaikuttavien elementtien läsnäoloa messussa ei kuitenkaan tarvitse pelätä. Heikki Kotilan sanoin "Tuomasmessu on Meidän Herramme riepumatto, johon on kudottu monenlaisia raitoja".

Neljä kasvoa

Marianne Heikkilä

Kuka olet?

Olen kahden aikuistuvan lapsen helsinkiläinen äiti, Marttaliiton pääsihteeri ja Martat-lehden päätoimittaja sekä pappi. Esikoiseni muutti juuri ensimmäiseen omaan kotiin, ja äidin ikävä ja haikeus on suurta. Pahimmat ruuhkavuodet ovat takana, ja nyt on ensimmäistä kertaa hiukan enemmän aikaa omalle elämälle, kuten Tuomasmessussa käymiselle ja valkopukuise-
na palvelemiselle.

Missä tehtävissä toimit Tuomasmessussa?

Toimin valkopukuisena tai pappina ja olen Tuomasmessun hallituksen jäsen. Olen ollut myös kirjoja jakamassa ja Marttojen messussa keittiössä.

Miten päädyit mukaan Tuomasmessuun?

Tuomasmessun perustajat, prof. Miikka Ruokanen ja Olli Valtonen olivat minulle tuttuja jo teologisesta tiedekunnasta ja silloin kaikki puhuivat kokeilevas-
ta ja rohkeasta messusta, joka oli tullut kaupunkiin. Olen käynyt Tuomasmessuissa alun jälkeen myös muualla Suomessa.

Mikä Tuomasmessussa on parasta?

Tuomasmessussa parasta on se, että voi tulla sellaisena kuin on. Kukaan ei odota tai vaadi mitään, saa olla hiljaa tai kävellä, saa hakea erilailla tarjottua siunausta ja rukoustukea, voi vain huokaista viikon jälkeen ja aloittaa uuden. Keskenpäin, tarvitsevana ja väsyneenä messusta saa käsittämättömän paljon vahvistusta. Messussa on myös hyvä olla sekä yhdessä että yksin, voi tulla hakemaan pyhän kohtaamista ja siunausta, olla ehtoollisella ja toisaalta saa palvella. Pidän ilta-ajasta ja mahtavasta musiikista. Jos en pääse paikalle, pystyn silti osallistumaan messuun radion tai YouTuben kautta.

Mitä toivot Tuomasmessulta tulevaisuudessa?

Pidän hyvänä kohdentamisena sitä, että kohderyhmä messulle on kirkosta vieraantuneet, henkisyystietä ja hengellisyystietä kiinnostuneet aikuiset etsijät. Tuomasmessun kaikille avointa

Jukka-Pekka Kantala

ilmapiiriä on tärkeä jatkossakin suojella ja turvata se, että kynnyks hengellisten asioiden kohtaamiseen on matala.

Toivon vapaaehtoisten jatkuvaa ja kiertävää virtaa niin, että mahdollisimman moni haluava voi tulla messuun erilaisiin tehtäviin ja siten antaa panoksensa yhteisen messun rakentamiseen ja oman hengellisen elämän rakentumiseksi. Tuomasmessu on hieno esimerkki monimuotoisesta, modernista ja ihmisläheisestä hengellisestä toimintakulttuurista.

Toisitko kaverisi mukaan messuun?

Kyllä, ehdottomasti. Olen tuonut ystäviä, tuttuja kanssani messun, jos heidän elämäntilanteensa on sellainen, että messusta voisi olla heille rauhaa ja tukea. Olisi hienoa, että vapaaehtoiset ja messussa palvelijat voisivat todella viestiä messusta niin, että saisimme myös kerrottua tästä joka sunnuntaisesta tapahtumasta ja kutsuttua uusia henkilöitä mukaan. Voisimme tehdä haasteen: kutsu vuoden aikana pari läheistä mukaan messuun, ensin olemaan ja sitten ehkä palvelemaan! Tämä jälki voi olla ihmisten elämässä suuri ja koskettava, se että minut on kutsuttu mukaan.

Jukka-Pekka Kantala

Kuka olet?

Olen 28 -vuotias helsinkiläinen teologian opiskelija ja HR-koordinaattori. Harrastan liikuntaa monissa muodoissa

ja suhtaudun intohimoisesti pyöräilyyn ja laadukaaseen kahviin. Kotijoukot ovat avopuoliso ja lenkkikaveri kääpiösnautseri Alma.

Missä tehtävässä toimit messussa?

Kuvaan messua Tuomasmessu Liveen YouTubeen. Olen vetänyt videointitimiä nyt neljä vuotta.

Miten päädyit Tuomasmessuun?

Päädyin Tuomasmessuun jo lapsena 90-luvulla. Sain itse asiassa kasteenkin nuorena messussa. Messuun minut toi äitini Pirjo. Tuomasmessu on aina yhdistänyt meidän perhettä ja niin se tekee edelleen.

Miten Tuomasmessun kuvaaminen tapahtuu?

Agricolan kirkossa on kolme kiinteää kameraa, joilla messua kuvataan studiotalassa. Striimaus aloitettiin muistaakseni 2010. Silloin aloitettiin vanhalla tekniikalla lähetyksen suhteen. Uusi tekniikka YouTubeessa on tarjonnut paremman kuvanlaadun katsojille ja meille paremmat työkalut lähetyksen tekemiseen. Tietojemme mukaan messua katsoo netissä viikoittain keskimäärin 140-180 katsojaa.

Mikä messussa on parasta?

Tuomasmessussa parasta on sen raikas meininki ja mielenkiintoinen ote jumalanpalvelukseen. Kaikista messuista löytyy samat peruspilarit, mutta yksikään ei ole samanlainen. Joka sun-

nuntai vapaaehtoisten osallistuminen tarjoaa messuun osallistuville ainutlaatuisen kokemuksen. Unohtamatta tietenkään erinomaista ja taidokkaasti tuotettua musiikkia.

Mitä toivot messulta tulevaisuudessa?

Toivon Tuomasmessulta, että se säilyy rohkeana ja innostavana esikuvana jumalanpalveluselämän raikastamisessa.

Toisitko kaverin Tuomasmessuun?

Tähän kaverin tuomiseen on helppoa vastata: kyllä toisin ja olen tuonutkin! Tuomasmessun kynnyks on aina ollut matala uusille kävijöille ja siitä olen ylpeä, että messuun toivotetaan tervetulleeksi ihan kaikki, ne epäilijätkin. Ajattelen myös, että videointi on tärkeä osa tätä puolta messussa. Toivon, että suora lähetys tai tallenteet voivat toimia tutustumiskanavana messuun, jos Agricolaan ei heti halua paukahtaa paikanpäälle.

Ville Myllykoski

Kuka olet?

Olen muusikko ja musiikkikasvattaja. Valmistun tänä keväänä Taideyliopiston Sibelius-Akatemiasta musiikin maisteriksi, pääaineenani musiikkikasvatus. Työskentelen freelancemuusikkona ja tällä hetkellä mm. opetan tuntiopettajana Sibelius-Akatemiassa bändisoittoa kanttoriopiskelijoille, toimin operoivana musikaalikapellimestarina Tampereella ja Porissa, sekä keikkailen kosketinsoittajana ja oman rockbändin solistina.

Missä tehtävissä toimit Tuomasmessussa?

Muusikkona ja musiikinjohtajana.

Miten päädyit mukaan Tuomasmessuun?

Varmaankin Antti Vuori pyysi joskus mukaan messubändiinsä soittamaan, olisinko ollut ensimmäistä kertaa mukana messussa vuonna 2011. Pikkuhiljaa siitä lähtien olenkin sitten pyörinyt melko säännöllisesti pianistina ja musiikinjohtajana Tuomasmessuissa.

Mikä Tuomasmessussa on parasta?

Omalla kohdallani Tuomasmessukoke-

Ville Myllykoski

mus liittyy enimmäkseen musisointiin, joten ehkä itselleni parasta onkin ollut päästä soittamaan vuosien aikana monien mahtavien muusikoiden kanssa.

Mikä on sinun lemppari tuomasmessubiisi?

Taidan olla löyttymiehiä. Sanotaan vaikka "On meillä unelma".

Miten näet Tuomasmessun tulevaisuuden?

Tuomasmessu tuntuu pyörivän hyvin vakiintuneella pohjalla, mutta messukävijöiden ja -aktiivien keski-ikä on ehkä tulevaisuutta ajatellen vähän korkea. Onneksi esimerkiksi muusikoissa on mukana aika kivasti aina myös nuoria. Mietin, että voisiko useammin esimerkiksi saarnavastuutakin antaa rohkeasti kirkkoskenen nuorille aktiiveille. Yhteistoiminta eri sukupolvien, seurakuntien ja kirkkokuntien välillä on mielestäni Tuomasmessun vahvuuksia, ja tähän kannattaa tulevaisuudessakin panostaa. Tradition ja uudistumisen välisen tasapainon löytäminen on aina vaikeaa, mutta Tuomasmessussahan siinä on menestyssekkäästi onnistuttu. Jotta onnistutaan tulevaisuudessakin, täytyy mieli pitää avoimena ja välttää liialti pitäytymistä tutussa ja turvallisessa. Tulevaisuus on varmasti hyvä, mikäli jatkossakin sekä uudistusmyönteisyys että tradi-

Iines Jaakkola

tiosta ammentaminen elävät vahvoina Tuomasmessussa.

Toisitko kaverisi mukaan messuun?

Aika monta soittokaveria olen ainakin tuonut soittamaan ja niitä tuon varmaan jatkossakin. Yleensä kaikki tulevat mielellään!

Iines Jaakkola

Kuka olet?

Olen 18-vuotias ja käyn Sibelius-lukiot. Harrastan pianonsoittoa ja laulua sekä urheilua.

Missä tehtävissä toimit Tuomasmessussa?

Olen Minituomaiden ohjaaja.

Miten päädyit mukaan Tuomasmessuun?

Äitini ja äitipuoleni ovat aktiivisia Tuomasmessussa. Samoin monet muutkin tuttavat ja läheiset käyvät messussa ja osallistuvat eri tehtäviin, joten minulekin oli luontevaa tulla mukaan. Tästä saa myös tosi hyvää työkokemusta, tykkään työskennellä lasten kanssa ja opin paljon uutta joka kerta.

Mitä Minituomaissa tapahtuu?

Messun aikana leikimme ja rauhoitumme pyhäkouluhetkeen yhdessä. Tuos-
sa hetkessä luetaan lasten Raamatusta

kohta tai hengellinen tarina ja rukouksemme myös yhdessä. Leikkiminen, piirtäminen ja yhdessäolo on tärkeä osa pyhäkoulua. Huomaa, että lapsille on tärkeää, että he tulevat kohdatuksi ja saavat kertoa kuulumisiaan. Pyhäkoulukerrat ovat tosi erilaisia, koska lasten määrä ja ikä vaihtelee, mutta sovellamme toimintaa aina ryhmän mukaan.

Mikä on parasta Minituomaissa?

Parasta on lapset, jotka oppin tuntemaan ja näen miten innoissaan he tulevat Pyhäkouluun. Oikeastaan Minituomaiden ohjaaminen ei tunnu työltä, vaan sinne on tosi mukavaa aina tulla itsekin paikalle. Muut ohjaajat ovat mukavia ja Tuomasmessuporukassa on tosi mukava tunnelma.

Mitä ajattelet Tuomasmessusta?

Joskus harmittaa se, että olen aina siellä Minituomaissa, enkä pääse ollenkaan messuun. Mutta toisaalta koen olevani juuri oikealla paikalla Minituomaiden ohjaajana.

Toisitko kaveria Tuomasmessuun?

Ainakin sellaisia, joita tiedän, että kirkko jotenkin kiinnostaa, voisin tuoda messuunkin mukaan.

TEKSTI MINNA JAAKKOLA
KUVAT MARKKU PIIHLAJA

Tuomasmessusta löytyi yhteistä hengellistä maaperää

TEKSTI MINNA JAAKKOLA
KUVAT MARKKU PIHLAJA

Aviopari Erika Nenonen ja Juhani Vuoti ovat siitä poikkeuksellisia tuomasmessulaisia, että heidät on nähty vapaaehtoisina erityisesti kryptassa, ei itse messussa. Parasta Tuomasmessussa onkin heidän mielestään ollut juuri konkreettisen tekemisen yhdistäminen hengelliseen elämään. Kun turvapaikanhakijoiden aalto saapui, Erika ja Juhani tarttuivat toimeen.

”Toimimme 1,5 vuotta vahvasti mukana erityisesti turvapaikanhakijoiden kielikoulussa, joka kokoontui sunnuntaisin kirkon alakerrassa. Sillä oli oma aikansa. Sitä kautta saimme ystäviä, autoimme monia turvapaikanhakijoita löytämään suomalaisia kontakteja, ja monen kohdalla kotoutuminen helpottui”, Erika kertoo.

Tuo ajanjakso herätti myös monia vaikeita kysymyksiä. Sellaisiakin, joita ei olisi halunnut itsessään kohdata. ”Pakolaisuus ei vastaa siitä olevaa mielikuvaa, sillä nälkiintyneet lapset eivät tupsahda tänne. Toisaalta hyvin-

kin toimeentuleva voi olla muista syistä hengenvaarassa tai sitten hän voi kaivata parempaa elämää, mikä on todella inhimillistä. Kenelle kuuluu turvapaikka? Huomasimme, että helppoja vastauksia ei oikeastaan ole”, pohtii Erika.

Tuomasmessun vahvuus on pariskunnan mielestä se, että ihmiset voivat kokea vapautta asioiden toteuttamisessa ja tekemisessä. Kaikkea ei ole ennalta tarkasti määriteltä. ”Olemme saaneet toteuttaa kutsumustamme kielikoulun kautta ja nyt sitten soppasunnuntain tehtävissä”, Juhani täydentää.

Heidän ajatuksensa on, että sopankeitto voi olla hyvin hengellistä: ”Usko on elämää suhteessa Jumalaan ja elämä on ensisijaista. Käytännön tekeminen ei ole teoreettisen vastakohta, vaan oikeastaan juuri päinvastoin.”

Kun Erika ja Juhani alkoivat seurustella, he olivat hengellisesti kristillisyyden eri laidoilta. Erikan tausta on vanhoillislestadiolaisuudessa, Juhani helluntaiseurakunnassa. Molemmilla opiskelu Helsingissä oli tuonut mukanaan irtautumista omasta hengellisestä perinteestä. Vaikka kaipausta uuteen löytyi kummaltakin, yhteistä hengellistä kotia ei ollut helppoa löytää.

Tuomasmessussa kotoisaa on ollut juuri erilaisten perinteiden yhdistyminen. ”Joukkoon mahtuu tosi monenlaisia ihmisiä, ja on ollut koskettavaa tajuta, että monet heistä eivät käy siellä minkään perinteen vaan hengellisen kaipauksen takia”, Erika kertoo.

”Meidän hengellisten taustojen erilaisuutta kuvaa hyvin musiikki: Erika

oli tottunut seuroissa urkusäestyksellä laulettaviin virsiin ja Siionin lauluihin, ja minä taas jumalanpalvelusrockiin. Nämä tyylit eivät voisi olla kauempana toisistaan. Silti Tuomasmessussa tuntui, että voimme rauhassa kohdata Jumalan omista lähtökohdistamme”, Juhani kertoo.

Tuomasmessun parasta antia heille on ollut myös se, että siellä kohtaa ihmisiä, joita ei muuten koskaan kohtaisi. Soppasunnuntain voima on niissä kohtaamisissa, kun istuu piispan tai ministerin ja kodittoman kanssa yhteisessä ruokapöydässä. Molemmat arvostavat myös suuresti sitä intoa ja paneutumista, jolla soppaa keitetään: ”Harvoin saan näin innolla valmistettua terveellistä ja erilaisista raaka-aineista valmistettua ruokaa. Monesti on saanut maistaa ihan uusia makuja. Ja vielä kirkossa!”

Tuomasmessun tulevaisuudelta he toivovat edelleen ajassa kiinni olevia mahdollisuuksia toimia sopivalla paikalla messuyhteisössä. Mitähän seuraavaksi? Juhani vastaa: ”Erika aina innostuu ja minä sitten vähän jarrutelen, sillä tapaa pysyy hyvä tasapaino. Mutta nähtäväksi jää, millaisiin tehtäviin meitä seuraavaksi viedään.

Erika Nenonen, 32,
uskonnon, elämäkatsomustiedon ja
filosofian opettaja,
harrastuksena hitaat asiat kuten
kutominen, vaeltaminen ja
yhteiskuntatieteiden opiskelu
aktiivinen Elävä Maa -luomupiirissä

Juhani Vuoti, 36,
työkokemussuunnittelija Nokialla,
teologi ja insinööri,
harrastuksena tietokonepelit,
tähtitiede ja psykologian opinnot

Mikä on Tuomasmessu?

Tuomasmessu Mikael Agricolan kirkossa, Tehtaankatu 23, Helsinki
Sunnuntaisin klo 18 (kesä- heinä- ja elokuussa klo 19)

Tuomasmessu on avaran hengellisyyden luterilainen messu, jossa yhdistyvät arkiseen elämään liittyvät kysymykset ja rukoukset, vanhan kirkon traditio sekä mukaansatempaavat tuomaslaulut ja virret.

Tuomasmessussa etsitään tuoreita tapoja ilmaista pyhän läsnäoloa ja auttaa ihmisiä löytämään hengellisyytensä arjessa ja juhlassa. Messu yhdistää eri tavoin ajattelevia kristittyjä ja rohkaisee avaraan, itseä ja toista armahdamaan uskoon. Kirkossa Tuomasmessu haluaa olla niiden rinnalla, jotka etsivät keskinäistä sovintoa ja tuoretta kristinuskon tulkintaa.

Tuomasmessu korostaa arvovinaan uudistusta, yhteisyyttä, elämänmakuisuutta ja vastuullista elämäntapaa.

Joka sunnuntai klo 18 (kesä-, heinä- ja elokuussa klo 19) Mikael Agricolan kirkon Tuomasmessuun kokoontuu useita satoja uskon ja toivon etsijöitä. Kutsumuksemme on tarjota matalan kynnyksen paikka kaikille, jotka kaipaavat Jumalaa tai etsivät yhteyttä toisiin.

Ensimmäinen Tuomasmessu vietettiin Helsingissä huhtikuussa 1988. Sen jälkeen se levisi nopeasti Helsingistä ympäri maailmaa. Tuomasmessun liturgiassa yhdistyvät moderni hengellisyys ja vanhan kirkon rakenne,

rikas musiikkielämä ja vapaaehtoisten maallikoiden tärkeä rooli.

Tuomasmessun kulku

Messun kulkua ja liturgiaan liittyviä lauluja voi seurata laulukirjan lopussa olevilta sivuilta.

Tuomasmessun aluksi juontaja kertoo messusta ja sen toimittajista.

Messu aloitetaan virrellä tai laulla, jonka aikana messua toimittava maallikkojen ja pappien joukko kulkee kulkueena eli prosessiona kirkon alttarille. Edessä kulkee Taizéstä tuttu risti ja viimeisenä alttarille tuodaan ehtoolliskalkki ja pateeni.

Liturgi aloittaa sanoilla ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” merkiksi Jumalan läsnäolosta. Asetumme keskusteluun hänen kanssaan. Samalla kohtaamme toisemme. Liturgi johdattaa synnintunnustukseen.

Synnintunnustus

Todellinen elämä ei ole täydellistä. Sotkemme jatkuvasti välejämme läheisiimme, mokaamme, kadumme ja häpeämme. Pahaa voi tehdä myös jättämällä tekemättä jonkin lähimmäiselle tärkeän asian. Tätä kaikkea kutsutaan nimellä synti. Synti loukkaa läheistämme lisäksi aina myös Jumalaa. Selvittämättömät asiat estävät luontevan läsnäolon Jumalan edessä. Synnintunnustuksessa pyydämme anteeksi Jumalalta. Samalla hyväksymme itsemme keskeneräisinä ihmisinä. Papin julistama synninpäästö on vakuutus anteek-

siannosta ja siitä, että Jumala hyväksyy ja ottaa meidät vastaan sellaisina kuin olemme.

Rukousjakso

Tuomasmessu on rukoileva messu.

Rukous on ennen kaikkea Jumalan ja sinun välinen suhde. Joskus sanaton tai hauras ja haparoiva sana. Voit ruukoilla maailman rauhan puolesta. Tai kristittyjen yhteyden puolesta. Sinulle tärkeiden asioiden puolesta. Voit ruukoilla omien tarpeidesi puolesta, unohtamatta myös muita tarvitsevia.

Älä jätä rukoilematta, vaikka kokiisit, ettet osaa rukoilla. Olkoon sanasi vaikka vain ajatus, kuinka kömpelö tai hauras tahansa, sinulla on lupa ja oi-

keus lausua se Jumalalle.

Rukouksen aikana voit liikkua kirkossa ja käydä rukousalttareilla kirkon sivukäytävillä, sytyttää tuohuksen ja kirjoittaa rukousaiheesi paperilapulle. Tuomasmessun yhteydessä kootaan joka kuukausi yli tuhat rukouspyyntöä lapuille kirjoitettuna, tekstiviesteinä tai nettialttarin kautta. (Löydät nettialttarin tuomasmessu.fi sivulta.)

Voit mennä muiden mukana kirkon etuosaan tai kirkkosalin takaosaan ja keskustella lyhyesti valkopukuisten rukousavustajan kanssa. Keskusteluun on mahdollisuus myös messun jälkeen kirkon etupenkeissä.

Edessä ja takana kirkkosalissa on valkopukuisia rukousavustajia, joilta voit saada siunauksen ja öljyllä piirretyn ristinmerkin otsaasi. Siunaus on hyvän pyytämistä elämään. Jumala jakaa meille siunauksia varauksetta.

Morsiushuoneessa on pappi tavattavissa rukousjakson aikana rippiä varten.

Toisinaan edessä kirkon alttarilla on myös paranemisen kehä, ympyrään asetettuja tyynyjä. Voit tulla ja polvistua tyynylle ja sinun puolestasi rukoillaan: ”Tässä läsnä oleva elävän Jumalan henki tulkoon sinun ruumiiseesi, henkeesi ja mieleesi ja parantakoon sinut kaikesta, mikä vahingoittaa sinua. Amen.”

Rukousjakso päättyy esirukoukseen, jossa rukoilemme paitsi messussa jätettyjen rukousaiheiden ja toistemme

JANI LAUKKANEN

puolesta, myös yhteiskunnan, kirkon ja kaikkien kärsivien puolesta.

Messumusiikki

Musiikki on yksi niistä asioista, joista ihmiset tunnistavat Tuomasmessun Tuomasmessuksi. Laulava seurakunta, Tuomaskuoro, bändi ja esilaulajat tekevät tuomasmusiikista sen erityisen kokonaisuuden, joka soi Agricolan kirkossa joka sunnuntai. Liity yhteiseen lauluun. Kaikenlaiset laulajat saavat laulaa.

Raamatun tekstit ja saarna

Raamatun tekstit ovat Jumalan vuoro puhua meille. Jumalan puhe vaikuttaa lohduttamalla, rohkaisemalla ja haastamalla suhteessa omaan elämäämme.

Tekstejä luetaan yleensä kaksi: Uuden tai Vanhan testamentin lukukappale sekä evankeliumiteksti. Evankeliumi kuunnellaan seisten, sillä se on Jeesuksen opetusta. Evankeliumin ympärillä lauletaan Halleluja-hymniä ja seurakunta vastaa lukijalle ”Tämä on pyhä evankeliumi”.

Tekstejä seuraa saarna.

Tuomasmessun saarnoissa on tilaa niin kirkkovuoden teksteille ja niiden tulkkaukselle nykypäivään kuin ajan-kohtaisille tai omakohtaisille pohdinnoillekin.

Tuomasmessuun kutsutaan saarnaajiksi pappeja ja maallikoita, eumenian hengessä myös muista kirkkokunnista sekä asiantuntijoita elämän eri alueilta. Saarnoissa pyritään ajankohtaisuuteen ja toisinaan niissä otetaan kantaa myös yhteiskunnallisiin asioihin.

Uskontunnustus

Saarnan jälkeen seurakunta tunnustaa uskonsa vastauksena Jumalan puheelle. Uskontunnustus lausutaan yhteen ääneen, joten kyse ei ole yksittäisen ihmisen uskon vahvuudesta, vaan seurakunnan yhteisen uskon sanoittamisesta. Yksittäinen ihminen voi epäillä uskonsa määrää ja syvyyttä. Joskus usko on enemmän sitä, että tahtoisi uskoa. Se ei kuitenkaan estä liittymästä yhteiseen uskontunnustukseen. Uskontunnustus tiivistää suuren osan kristinuskon keskeisestä sisällöstä. Uskontunnustus löytyy virsikirjan takaa.

Kolehti

Tuomasmessun talous toimii kolehtien, lahjoitusten ja avustusten varassa. Tuomasyhteisö lahjoittaa kolehdeilla kerättyjä varoja edelleen erilaisiin avustuskohteisiin kuten Kirkon Ulkomaanavulle, Suomen Lähetysseuralle ja kotimaisille hyväntekeväisyysjärjestöille. Olemme saaneet Jumalalta kaiken sen, mitä meillä on. Kolehdissa saamme antaa Hänelle takaisin. Voit lahjoittaa juuri sen verran kuin haluat tai pystyt.

Ehtoollinen

Tuomasmessu on ensisijaisesti ehtoollisjumalanpalvelus eli messu. Ehtoollinen on messun huipentuma ja kohokohta, kiitoksen ja yhteyden juhla. Ehtoollisella muistellaan Kristuksen kuolemaa ja ylösnousemusta, mutta myös hänen läsnäoloaan ehtoollisen salaisuudessa. Ehtoollisella syötävät leipä ja viini ovat Kristuksen ruumis

KRISTINA LAMPILA

ja veri, joissa hän on itse läsnä. Siksi ehtoolliselle osallistuminen on tärkeä tapa hoitaa suhdetta Jumalaan.

Ehtoollisliturgia on osa Tuomas-messun rukousta. Liturgiaa ei ole ilman seurakuntaa. Liturgia syntyy papin ja seurakunnan vuoropuheluna yhteisissä vuorosanoissa, ylistyksessä ja rukouksessa. Yhdessä kuoron kanssa seurakunta liittyy liturgisiin lauluihin, vuorotervehdykseen, iloiseen Pyhä-hymniin ja Jumalan Karitsa -hymniin. Liturgiassa on sanojen ja laulujen lisäksi läsnä monenlaisia symboleja, jotka puhuvat omaa kieltään. Sellaisia ovat rauhantervehdys tai ristinmerkin tekeminen.

Liturgia valmistaa meitä ehtool-lisen viettoon. Ehtoollista edeltävistä rukouksista tutuin on Isä meidän -rukous. Se on Jeesuksen opettama rukous ja antaa hyvin yksinkertaiset ja rehelliset sanat, joilla puhua Jumalalle. Rukous koostuu muutamasta pyynnöstä, joihin sisältyy oikeastaan koko elämä. Sanat löydät virsikirjan takaa.

Ehtoollisella saat leivän käteesi ja viinin omaan pikariin. Joskus ehtool-lisleipä saatetaan myös kastaa viiniin. Kaikki leipä on Tuomasmessussa gluteenitonta. Alkoholitonta viiniä saa juontajan ilmoittamissa jakopisteis-sä. Lapset ovat erittäin tervetulleita osallistumaan ehtoolliselle yhdessä vanhemman tai kummin kanssa. Sekä lapset että aikuiset voivat kuitenkin halutessaan tai vanhempien toiveesta saada ehtoollisen sijaan myös siunauksen. Kun olet saanut ehtoollisen, voit

hiljentyä esimerkiksi kumartamalla tai tekemällä ristinmerkin.

Herran siunaus

Messun viimeinen sana on Jumalalla: hän siunaa meidät. Siunaus välittää meille Jumalan hyvyyttä ja huolen-pitoa. Emme lähde messusta arkeen yksin vaan yhdessä Jumalan kanssa.

Messujatkot

Ennen varsinaista arkeen paluuta olet lämpimästi tervetullut messujatkoille kirkon alakertaan eli kryptaan. Vapaa-ehtoiset ovat kattaneet kahvia, teetä ja pientä tarjottavaa. Tule mukaan tutus-tumaan ja nauttimaan yhdessäolosta! (Kesä-, heinä- ja elokuussa ei ole mes-sujatkoja.)

Olet tervetullut mukaan tekemään messua

Jokaisen Tuomasmessun suunnittelemiseen ja toteuttamiseen tarvitaan jopa 70 vapaaehtoista. Tervetuloa olemaan yksi heistä! Tehtäviä on monenlaisia: voit esimerkiksi jakaa eteisessä kirjoja, kerätä ehtoollispikareita, toimia rukousalttaripalvelijana, juontajana, messupappina tai messujatkoilla auttamassa teetä ja kahvia pöytään. Kaikki tehtävät ovat yhtä arvokkaita.

Tehtäviin voit ilmoittautua Tuomasmessujen yhteydessä (ilmoittautumiskansio löytyy kirkon eteisen infopöydältä) tai netissä tuomasmessu.fi sivuton kautta.

Minituomaat

Minituomaille eli 3–12-vuotiaille lapsille järjestetään messun aikana ohjattua kerhotoimintaa syys–toukokuun vä-

lisenä aikana. Kesällä ei ole Minituomas-toimintaa. Minituomaat käyvät pyhäkoulua, leikkivät, askartelevat ja laulavat. Lapsille tarjotaan messun aikana myös välipala. Erityisruokavaliota syövä lapsi tuo omat eväät mukanaan.

Jos et pääse messuun mukaan Mikael Agricolan kirkkoon voit seurata Tuomasmessua Radio Dein välityksellä tai Tuomasmessu Live -lähetyksenä YouTubea.

Tuomasmessu.fi -sivustolta löydät lisää tietoa Tuomasmessusta ja muista yhteisön tapahtumista kuten retiriiteistä, Hiljaisuuden joogasta, Ehtookellot-messusta ja pienryhmistä.

Myös muualla Suomessa eri seurakunnissa vietetään Tuomasmessuja.

TEKSTI PIIRJO KANTALA
KUVAT MARKKU PIIHLAJA

JURKA VALTONEN

Soppasunnuntai järjestetään ennen messua loka-huhtikuun välisenä aikana.

Miksi aina pyydetään lahjoituksia?

Tuomasmessun suurimmat kuluerät ovat luonteeltaan kiinteitä, yleiskuluja ja messumusiikista aiheutuvia. Yleiskuluihin sisältyy henkilöstökulujen lisäksi kaikki yleiset toiminnan pyörittämiseen tarvittavat menoerät kuten IT-, kokous-, pankki-, postitus- ja kaluston hankintakulut.

Laadukas, ammattimusiikoiden soittama ja sovittama messumusiikki on alusta alkaen ollut Tuomasmessun tunnusmerkki. Messuvieraat arvostavat sitä edelleen erittäin korkealle laulujen tahdittajana ja tunnelman luoja. Tämä tuli selvästi esille vuonna 2016 toteutetussa messukyselyssä.

Seuraavaksi suurimmassa kuluerässä, tiedotustoiminnassa (13%) on säästetty pienentämällä lehden painosmäärää ja siirtymällä viestinnässä paljolti sähköiseen mediaan, joka on kustannuksiltaan printtimediaa edullisempi.

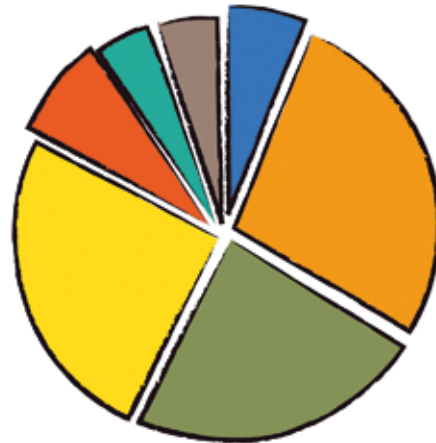
Tuomasyhteisön tulot nojaavat kolmeen tukijalkaan: avustuksiin seurakunnilta ja jäseniltä sekä kolehtituottoihin. Näistä kolehti kattaa suurimman osan eli 28% ja seurakuntayhtymältä saatu avustus 25%. Vapaaehtoiset kannatusmaksut – eli sinun ja minun maksamat lahjoitukset – tuovat tärkeät 23% tuloista.

Viime vuonna Tuomasmessussa kävi keskimäärin 413 ihmistä jokaisessa messussa. Messuvieras antoi keskimäärin 5 euroa kolehtiin. Kolehti ei kuitenkaan jää yksin Tuomasmessulle vaan useimmissa messuissa kolehtitulot jaetaan erikseen nimetyn hyväntekeväisyiskohteen kanssa kuten esimerkiksi Kirkon Ulkomaanavun, Suomen Lähetysseuran, WorldVisionin tai HelsinkiMission kanssa. Tämä on ollut Tuomasmessun kantava periaate alusta alkaen ja sitä halutaan jatkaa edelleen.

Seurakuntayhtymältä saatu avustus on viime vuosien kireässä taloustilanteessa pienentynyt, vaikka Tuomasmessu kokoa yksittäisenä messuna eniten kävijöitä koko pääkaupunkiseudulla. Avustus kattaa edelleen 25 % Tuomasyhteisön tuloista. Näin nykyisin tuomaspappi ja -kanttori saavat säännöllisesti palkkansa, Tuomasmessun alkuvuosina jouduttiin usein viivästyttämään palkanmaksua, kun kassa oli tyhjä.

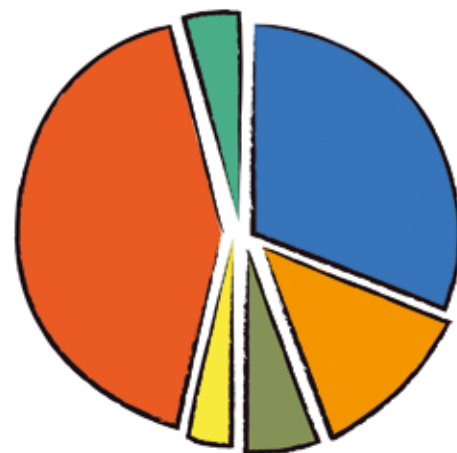
Vapaaehtoiset lahjoitukset kattavat 23% Tuomasyhteisön tuloista. Lahjoituksia kerätään Tuomasmessun verkkokaupassa, Tuomas-lehden viitteillä ja suorina avustuspyyntöinä yhteisön jäseniltä. Koska kyseessä on niin merkittävä osuus Tuomasmessun tuloista, joudumme muistuttamaan sinua aina uudestaan ja uudestaan. Ja tässäkin lehdessä on pankkisiirto, jolla toivomme saavamme avustuksia. Kiitos jo etukäteen.

Tuomasyhteisön tulot 2017

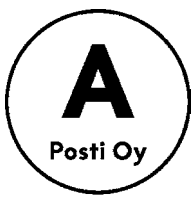

- Jäsenmaksut 6%
- Kolehdi 28%
- Vapaaehtoiset kannatusuotot 23%
- Avustukset seurakunnalta 25%
- Teejatkot ja tapahtumat 8%
- Kirja- ja levymyynti 5%
- Muut tuotot 5%

Tuomasyhteisön menot 2017

- Musiikki messuihin 31%
- Tiedotustoiminta 13%
- Teejatkot ja tapahtumat 6%
- Kirja- ja levymyynti 2%
- Yleiskulut 43%
- Siirto seuraavalle vuodelle (-yli/+alijäämä) 4%

Posti Green

Kyllä Tuomasmessulle

KUN TUOMASMESSU 30 VUOTTA SITTEn käynnistettiin, päätettiin, että vuosi kerrallaan kysytään, jatketaanko toimintaa. Jos jatketaan, pyydämme kannatusta. Jo 30 vuotta ihmiset ovat vastanneet: Kyllä.

OLETKO SINÄ SAANUT LOHDUTUSTA Tuomasmessussa? Tai tullut kuulluksi? Vai oletko kokenut Pyhän läsnäoloa messussa? Tuomasmessun vapaaehtoiset ovat avustamassa messua, jotta sinä saat tarvitsemaasi tukea.

TUOMASMESSUA ON TOTEUTTAMASSA noin 70 vapaaehtoista. Vuodessa 49 kertaa – eli lähes 3500 ihmistä vuosittain avustaa Tuomasmessun syntyä sunnuntai-iltais.

Siksi näin juhluvuonna haluamme kerätä varoja rahastoon, jonka tuottoja käytetään vapaaehtoisten koulutukseen ja palkitsemiseen.

NYT VOIT ONNITELLA SYNTYMÄPÄIVÄSANKARIA antamalla lahjan, joka käytetään Tuomasmessun tärkeän avustajajoukon kouluttamiseen, kehittämiseen ja palkitsemiseen.

KIITOS LAHJASTASI.

Tuomasmessu

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer		IBAN	FI97 5541 2820 0124 26	BIC/SWIFT	OKOYFIHH
Saaja Mottagare		Tuomasyhteisö ry		Kyllä, haluan tukea Tuomasmessua	
Maksaja Betalar				Kiitos lahjastasi!	
Allekirjoitus Underskrift				Viitenro Ref.nr	3010
Tiliä nro Från konto nr				Eräpäivä Förf.dag	Euro

Maksu välitetään saajalle maksujenvälityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella. Betalningen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.